

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. XII. De Altari, ejusque sacro apparatu ad celebrandum requisito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

scopo benedicta cum vino & cinere. Prælati tamen Regulares ex privilegio *Leobius X. Bulla 6. in Bullario Rodriguez* possunt suas Ecclesias consecratas, quando pollutæ sunt, reconciliare; sed aqua ab Episcopo benedicta cum vino & cinere: nisi Episcopus distet ultra duas dietas; tunc enim reconciliare possunt aqua à se benedicta. Vide *Rodriguez 10. l. 1. q. 19. a. 6. Portel V. Ecclesia in Additione n. 10.* Immo ex privilegio ejusdem Pontificis possunt iidem Prælati suas Ecclesias & cimiteria benedicere.

Advertendum IV. *Alphonsum à Castro, Avila, Sa* & quosdam alios existimare, Ecclesiam violatam sufficienter reconciliari per præsentiam corporis Christi, si bona fide contingat in ea Missam celebrari. Sed oppositum est dicendum cum *Povel supra n. 5. Preposito* & aliis passim: eò quòd Ecclesia, ex cujus voluntate inducitur & tollitur violatio, ad hanc tollendam non ordinaverit celebrationem Missæ, sed aliam determinatam ceremoniam. Deinde quia aliàs Ecclesia reconciliaretur, etiam celebratio fieret mala fide: aut etiam quando sic in necessitate ex dispensatione Episcopi, aut quando Ecclesia violatur Canone inchoato ante consecrationem, & sacerdos Missam, uti debet, prosequitur usque ad finem: quia semper est eadem præsentia Christi & dignitas Sacrificii. Denique Ecclesiæ, vel altaria non consecrata, seu non benedicta, per hoc non fiunt consecrata, seu benedicta, quòd in eis Sacrificium celebretur (aliàs sanè etiam loca privata, in quibus id fieret, censerentur mox consecrata) ergo nec violata reconciliantur.

Advertendum V. Et si communiter sit grave peccatum celebrare in Ecclesia violata (ob cujus violationem etiam Missa est dimittenda, si ipsam violari contingat. Canone necdum inchoato, juxta *Rubricas Missalis parte 3. s. 10.* & Doctores communiter: quamvis *Roderico de Arriaga disp. 54. sect. 5. n. 40.* non videatur, Ecclesiam tam rigide id prohibere, ut si jam sit post oblationem hostiæ & calicis, etiam ante Canonem, teneatur sacerdos desistere, eò quòd verè tunc sit moraliter inchoatum Sacrificium) tamen interdum id fieri potest ex licentia Episcopi ob aliquam necessitatem seu justam causam, juxta *D. Thomam q. 83. a. 3. ad 2.* & alios Doctores. Immo tam gravis posset esse necessitas, ut locus sit Epykiæ seu excusationi, etiam citra dispensationem, aut recursum ad Episcopum, juxta *Lesium q. 83. n. 85. Lugo disp. 20. n. 63.* & alios. v. g. si in die festo populus non habeat aliam Ecclesiam, in qua possit Missam audire; si Vaticum infirmo dandum, &c.

Adverte denique Ecclesiam semel consecratam debere iterum consecrari, quando est ab igne exusta, juxta *cap. Ecclesiis 20. de Consecr. dist. 1.* quod est desumptum ex *Concilio Nicæno*. Hoc tamen intelligendum est

cum modificatione, quæ habetur *cap. Lignum de Consecrat. Ecclesie*, si parietes ipsi sint destructi: si enim hi in sua integritate permanserint, licet tectum corruerit, seu ligna Ecclesiæ ædificia sint consumpta, non debet Ecclesia denuò consecrari. Quòd si autem amplius velit *cap. Ecclesiis*, est per posteriora jura ei derogatum. Prout eidem derogatum est in hoc, quòd Ecclesiæ sanguine aut fæmine pollutas statuatursam consecrandas esse (si de strictè dicta consecratione ibi sit sermo) ut patet ex *cap. Propositi & cap. Aqua de Consecr. Ecclesia*. Quòd si parietes successeve destruantur, ita tamen ut reparentur, antequam major pars censeatur perisse vel destructa esse Ecclesia non perdit suam consecrationem; sed tunc, quando omnes aut major pars eorum simul destruantur vel destructi manent, ut habet *Navarrus c. 27. Man. n. 258. Sylvester Sa, Prepositus, Lugo* & alii passim contra *Glossam in cap. Propositi* citatum, & quosdam alios: tunc enim non censetur destrui Ecclesia, sed moraliter eadem perseverare.

QUESTIO XII.

De Altari, ejusque sacro Apparatu ad celebrandum requisito.

DICO I. Ad Sacrificium Missæ licite offerendum requiritur Altare lapideum chrismatibus unctio benedictum ab Episcopo vel ex Commensione solius Pontificis simplici Sacerdote, Patet ex praxi Ecclesiæ & communi Doctorum sensu. Et in hoc locus Pontifex potest dispensare. Multique existimant hanc consuetudinem antiquissimam coepisse à S. Silvestro; qui, concessa Ecclesiæ pace, sancivit, ut deinceps altaria ex lapide fierent, ut in ejus actis, & in officio Ecclesiastico Dedicationis Basilicæ Salvatoris legitur: cum antea etiam in ligneo aris seu menis (quæ designabant crucem ligneam, seu altare Sacrificii cruenti) Sacrificia tempore persecutionis, quo fixa plerumque loca fideles vix habere poterant, offerri solerent, exterque adhuc altare lignum, in quo Princeps Apostolorum sacrificasse dicitur. Nihilominus ante *Silvestri* sanctionem, *Auctor Operis de Cardinalibus Christi operibus* (qui si non sit Cyprianus, saltem coævus est, prout constare ait *Pamelius in Argum. Operis*) serm. de *Unctione Chrysomaris* mentionem facit lapidum altaris oleo seu chrismate decoratorum. Immo inter decreta *Evaristi Pape* (qui sedit ante *Alexandrum primum*) legitur: *Si altaria non fuerint lapidea, ad celebranda divina officia non consecrantur*. Sic ex Codice librorum quingue l. 4. c. 8. refert *Binius Tom. 1. Concil. Haud satis tamen constat mihi, quòd sit decretum authenticum*. Mysticam altaris lapidei significationem allegat *D. Thomas q. 83. a. 3. ad 5.*

123.
Nonnulli
putarunt
violationem
tollit per
Missam
bona fide in
loco cele-
bratam.
Ced oppositi
probaturs.

124.
Quando
licet in
Ecclesia
polluta
Missam
inchoare
aut perficere.

125.
Quando
Ecclesia
consecratio
tollatur, ut
sit recon-
secranda.

quod nempe representet petram, quæ Christus est, sive etiam sepulchrum Christi, quod lapideum fuit. Ratio litteralis fuit commo-

ditas, quæ est in materia obvia & durabili. Altare est duplex, fixum & portatile. Fixum est integra structura alicui loco seu basi affixa. Illud dum consecratur, integra structura simul consecratur: amittiturque consecratio, si lapis superpositus amoveatur à basi, vel per enormem fractionem, c. Ad hoc & c. Quid in dubiis, de Consecr. Ecclesie. Portatile sive viaticum non est alicui loco fixum, sed mobile, soletque appellari ara. Et hoc sufficit ad celebrandum etiam citra privilegium, etsi reliqua altaris structura non sit lapidea. Neque amittit consecrationem, etsi à ligno, cui solet ad ornatum tantum aut faciliorem conservationem includi, separatur, juxta plerosque Doctores. Quod verum est, etsi in ligno sit sigillum, aut locus reliquiarum: nam reliquie non sunt de substantia consecrationis altaris juxta Doctores communius: cum nullo jure id exprimitur. Et quamvis exprimeretur, est per consuetudinem sublatum, ut iidem Auctores testantur. Deinde jura intelligi possent (uti & in Antiquo Romano) de præcepto, non autem quod requirantur reliquie ad valorem consecrationis altaris; aut etiam de altari fixo. Sanè cum altare debeat esse de lapide, si tam necessariò requirantur ad ipsum reliquie, harum locus potius in lapide ipso, quam in ligno ipsum circumdante esse debet: cujus oppositum tamen interdum fieri videmus.

Amittit itaque altare portatile consecrationem, quando ita frangitur, ut calix cum patena continente hostiam non possit majori parti imponi; immo tunc amplius consecrari nequit, quando autem major pars sufficit illius solius ratio est habenda. Unde diligenter advertendum est, ut saltem (quod etiam sufficit juxta Rubricas parte 1. §. 20.) major pars calicis & hostiæ imponatur isti lapidi consecrato: quamvis (ut monet Suarez) non sit scrupulosè cõtandum, etsi ex aliqua parte ligno aut lapidi non consecrato innitantur.

Advertè hic posse etiam juxta altaris portatilis consecrari longam aliquam mensam lapideam mobilem: quod enim portatile sit parvum vel magnum, est omnino per accidens ad consecrationem, solumque deservit commodiori translationi. Unde talis ara per translationem similiter non amitteret consecrationem: etsi hanc amittat, si sit mensa altaris fixi, & proportionatè consecrata, per motionem de loco: nisi fortè tota altaris structura cum sua mensa retinendo integram & eandem compositionem ab uno in alium Ecclesie locum mutaretur: tunc enim non amitteret consecrationem juxta Suarez disp. 81. sect. 5. §. Tertio additur.

Dico II. Altare, in quo celebratur,

debet esse coopertum mappà saltem duplici, quarum una totam ejus mensam tegat. Patet ex communi sensu, & ex perpetuo Ecclesie usu. Dixi, saltem duplici (subintellige cum pluribus Doctoribus, vel unâ duplicatâ) quia etsi c. Si per negligentiam, de Consecr. dist. 2. & in Rubricis Missalis requirantur tres aut loco duarum breviorum una duplicata, idque sit omnino decentius & in Ecclesiis bene regulatis jam fiat: consuetudo tamen contrariam præscripsit; ut Doctores testantur. Immo si ob necessitatem aliquam tantum adhibeatur una cum corporali, non videtur fore mortale, juxta Azorium, Præpositum & alios: nam omisio non videtur esse rei gravis, & cum tanto rigore præceptæ: Si tamen corporale sit paulò majus, potest plicari, & altera pars servire loco secundæ mappæ.

Prædictæ autem mappæ solent ab Episcopo, aut habente potestatem benedici: quamvis juxta plurimos probatissimos Doctores id non sit necessarium: immo Vasquez dicat hoc esse certum, eò quòd nec jure nec consuetudine præcipiatur. Hodie tamen videtur consuetudo magis invalescere, præsertim ubi commodè adiri possunt qui polent facultate benediciendi: Et pro mapparum benedictione non solum præscribitur formula in Missali & Ritualibus (ubi alioquin habentur formulæ benediciendi varia non necessariò benedicienda) sed etiam in Rubricis Missalis Parte 1. §. 20. eandem benedictio præscribitur, & Parte 3. §. 10. inter defectus in ipso ministerio occurrentes recensetur: Si mappæ non sint benedictæ.

Dico III. Requiritur præterea aliud linteam, quod Corporale dicitur, & ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro in medio intextum, sed totum album & mundum & ab Episcopo vel alio habente facultatem simul cum palla benedictum. Patet ex Rubricis Missalis & usu Ecclesie & c. Consulto de Consecr. dist. 1. Hoc linteam olim (ut nunc etiam fit apud Ecclesias Orientales) non tantum deserviebat, ut corpus Domini & calix ei imponeretur, sed etiam ut aliqua ejus parte calix cooperiretur. Unde complectebatur tam illud quòd nunc corporale dicitur, quam pallam. Et hinc consequenter juxta Doctores & Rubricas Missalis debet palla, ex ea saltem parte quâ tangit calicem, esse lineam, albam & benedictam, eadem scilicet benedictione, quâ corporale.

Videtur tamen quoad hoc materia esse levis, & consuetudo multis in locis contraria; ut ad oculum patet, atque etiam testatur Soto dist. 13. q. 2. a. 5. in fine: qui idcirco non videtur in hoc facere difficultatem: uti nec ego propterea omitterem celebrare. Quamvis omnino præfectis Ecclesiarum cordi esse debeat, ut in hoc, uti in ceteris, exactè serventur Regulæ Missalis.

Circa

Aliare quot mappis debeat esse coopertum.

131. An debeant esse benedictæ.

132. Requiritur insuper corporale ex lino album.

Quod olim simul operiebat calicem, uti nunc facit palla.

Quæ sit eadem materia, & similiter benedicta.

An vel quis sit quoad hoc obligatio.

133.
Possunt corporalia & palle esse ex canabe vel gossipio.

133. Circa hoc verò, quod dictum est, corporalia & pallas (idem est de albis & nappis) debere esse lineas, observandum est ex Thoma Tamburino l. 1. de Sacrif. Missae. §. 5. 3. n. 3. sufficere quòd sint ex canabe, ut idem certum putat: eò quòd telæ istæ in communi usu vestium & acceptiõne hominum censentur lineæ, etsi specie physicâ differant. Ex quo sequi videtur idem esse tenendum (& tenet Azorius, probabileque censet Tamburinus: s. n. 4.) de telis textis ex gossipio, vulgò *Catoen*.

134.
Requiritur etiam candela accensa.

Dico IV. Requiritur lumen accensum. Patet ex consuetudine & indubitato omnium sensu. Idem colligitur ex c. *Litteras*, de *Celeb. Missarum*, ubi graviter decernitur puniendus Presbyter, tum ob alia crimina, tum etiam, quia sine igne celebraverat. Requiritur autem ex usu Ecclesiæ antiquissimo candela ex cera. Unde Ministri, qui in Ecclesia ordinantur ad luminaria accendenda & ferenda, dicti sunt Ceroferarii. Sufficitque de rigore una candela cerea juxta Doctores communiter.

Esi debeat ut sint dua.

Ut proinde ad solam decentiam pertineat, quòd in *Regulis Missalis Parte 1. §. 20.* præscribuntur duæ candelæ; uti & hoc, quod parandus dicitur cereus ad elevationem Sacramenti accendendus. In necessitate quoque sufficit lucerna ex oleo, immo etiam candela ex sevo. Et quidem Plures non requirunt necessitatem magnam, etiam ut cum candela sebacea celebretur licite, sed prudenti id relinquendum iudicio ex parte defectus ceræ; quæ si morali adhibita diligentia haberi nequeat, tunc (inquiunt) celebretur cum alio lumine, & non propterea omittatur celebratio. Ita *Dicasilius l. d. 4. n. 160. dnb. 9.* qui censet secluso scandalo fatius esse, celebrare cum lumine olei, quam non celebrare.

In necessitate, etsi non magna, sufficit lucerna ex oleo, & candela ex sevo.

135.
Adeste etiam debet Missale, an semper.

Dico V. Requiritur etiam juxta Rubricas liber Missalis, qui saltem contineat Canonem, idque juxta Doctores communiter sub mortali, ne in re tanti momenti memoria hominem fallat. Probabile tamen est (ut docet *Lugo d. 20. n. 78.* referens *Layman; Villalobos; Ledesma; Diana; Vasquez*) licere absque eo justâ de causâ celebrare, absente scandalo & periculo erroris. Et sane quòd ad Canonem attinet, quem Plures quotidie celebrantes interdum non inspicunt, non dubito, quin possit sæpe abesse errandi periculum. Scandalo vel potiùs admirationi possit facile occurrì, vel non esse illius periculum. Unde etiam *Suarez disp. 81. sect. 6. §. Quarto requirunt*, fatetur se sufficientem peccati rationem tali casu non invenire.

136.
Crux in medio altaris ponenda, circa obli-

Solet præterea apponi crux, ut præscribitur in Rubricis Missalis. Ejus tamen ommissio non est peccatum, saltem grave; cum nullum jus aut consuetudo, aut etiam ipsa materia hoc indicet. Quare ob hujus de-

fectum non necessarîo esset omittendum Sacrum: cum ipsa celebratio alioquin omittenda sit causa non modica, sufficienter excusans defectum hunc. Quanto crux haberi commodè non potest. Insuper solet apponi tabella Secretarum infra pedem Crucis: ut quoque præscribunt Rubricæ Missalis novi: sed certò nulla est obligatio.

Denique in Rubricis Missalis novi fit mentio pallii seu antependii altaris: quòd ipsum ex decentia, sed sine obligatione, ornatur.

QUESTIO XIII.

De Sacris Vasis & Vestimentis, & reliquis ad celebrandum requisitis?

Dico I. Ad licitè celebrandum requiritur calix & patena. Consistit ex consuetudine, & c. *Vasa & c. Vi calix, de Censura dist. 1.* Quæ etsi desumpta sint ex Conciliis provincialibus, tamen sunt ab Ecclesia recepta. Debet autem calix esse ex auro vel argento, vel ratione paupertatis solum ex stanno, ut habetur c. *Vi calix cit.* Quòd etiam usus confirmat. Nullo autem modo ex vitro, ut ibidem cavetur: neque ex ligno, ut prohibetur ibidem, & c. *Vasa cit.* & c. *Litteras de Celebr. Missarum.* Neque ex ære, ut auri calice, ut prohibetur c. *Vi calix*, quia ob vini virtutem æruginem, quæ vomitum prouocat, ut ibidem dicitur. Sufficit tamen cuppam esse ex prædicta materia: per enim esse potest ex ære, auri calice, vel etiam plumbio, ut patet ex consuetudine. Ex qua posset quæque alicubi desumi causa excusans eos, qui utuntur calice æreo: prout in ipsa Urbe Romana esse innumeros calices & patenas ex ære totò seu cupro inaurato, testatur *Lugo disp. 20. sect. 4.* Non est etiam strictè præceptum nec consuetudine receptum, quòd dum sola cuppa est argentea, sit intus inaurata, quòdque patena argentea sit similiter inaurata; etsi id in Rubricis Missalis recogniti part. 2. §. 1. præscribatur.

Calix cum patena debet esse consecratus. Patet ex usu, & sensu communi: & insinuatur c. *Unico, de sacra Vnctione*, in fine. Amittit autem Consecrationem, quando tam enormiter frangitur, ut ad usum Sacrificii nequeat servare. Quòd si separatur pes à cuppa, amittit juxta omnes Consecrationem calix, si sit fixus: non tamen si sit tornavilis, seu absque ipsius calicis fractione separabilis sic cuppa à pede, juxta communem Doctorum sententiam, quæ quam usus confirmat. Inde namque constat stat ejusmodi calicem tali ratione consecrari. Præterea per illam artificiosam ratio-